

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**
*Чернігівські територіальні курси цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності II категорії*

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА

**Посадової особи підприємства, установи, організації, відповідальної за
цивільний захист з питань комплектування і підготовки формувань
цивільного захисту**

Обговорено та схвалено на засіданні методичної
комісії НМЦ ЦЗ та БЖД Чернігівської області,
протокол № 6 від « 18 » червня 2020 року

Зміст технологічної карти

I. Загальні положення.....	3
1. Сфера застосування.....	3
2. Перелік нормативних документів, на підставі яких розроблена карта.....	3
3. Навчальна категорія слухачів, на яку орієнтована карта.....	3
4. Розробник карти.....	3
II. Завдання та обов'язки (посадова інструкція) керівника навчальної групи з підготовки працівників.....	4
III. Стислий опис основних операцій та вимоги нормативних документів до їх виконання.....	6
IV. Операційні карти з покрокового виконання основних операцій.....	7
Операційна карта №1.....	7
Операційна карта №2.....	9
Операційна карта №3.....	11
Операційна карта №4.....	12
Операційна карта №5.....	13
Операційна карта №6.....	14
Операційна карта №7.....	15
V. Відомості про обладнання, прилади, інструменти, пристрої тощо з виконання технологічного процесу (основних операцій).....	17
VI. Техніка безпеки та охорона праці.....	17

I. Загальні положення

1. Сфера застосування

Технологічна карта призначена для набуття слухачами практичних умінь та організаційних навичок з проведення на підприємствах, в установах, організаціях заходів з цивільного захисту, а також закріплення на практиці одержаних теоретичних знань слухачами в ході короткострокового підвищення кваліфікації цільового призначення.

2. Перелік нормативних документів, на підставі яких розроблена карта

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Постанова КМ України від 23.10.2013 № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту».
3. Постанова КМ України від 09 січня 2014 року № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
4. Постанова КМ України від 09.10.2013 року № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
5. Постанова КМ України від 26.06.2013 року № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
6. Постанова КМ України від 19.08.2002 року № 1200 «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю».
7. Наказ МВС від 05.11.2018 року № 879 «Про затвердження Правил техногенної безпеки».
8. Наказ МВС від 28.11.2019 № 991 «Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту».
9. Наказ МВС від 21.10.2014 року № 1112 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання».
10. Наказ МВС від 31.01.2015 року № 113 «Про затвердження Примірного положення про формування цивільного захисту».
11. Національний стандарт ДСТУ 5058:2008 «Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

3. Навчальна категорія слухачів, на яку орієнтована карта: Командири формувань цивільного захисту.

4. Розробник карти – методист обласного методичного кабінету Михайленко С.В.

II. Основні завдання, функції та права формувань цивільного захисту.

Основними завданнями формувань є:

проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій (крім аварійного обслуговування суб'єктів господарювання та окремих територій), у тому числі ситуацій, що виникли внаслідок воєнних (бойових) дій або терористичних актів;

проведення відновлювальних робіт, що потребують залучення великої кількості людей і техніки у мирний час та в особливий період;

здійснення заходів щодо життєзабезпечення населення, яке постраждало від надзвичайних ситуацій, воєнних (бойових) дій або терористичних актів;

виконання робіт з локалізації зони впливу шкідливих і небезпечних факторів, що виникають під час аварійних ситуацій і аварій на об'єкта підвищеної небезпеки;

гасіння великих пожеж;

проведення спеціальної обробки техніки, будівель, майна, територій та санітарної обробки людей;

інженерне, транспортне, матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту;

забезпечення функціонування системи зв'язку цивільного захисту;

обслуговування захисних споруд цивільного захисту.

Відповідно до покладених завдань основними функціями формувань є:

проведення загальної та спеціальної розвідки у зоні надзвичайної ситуації;

пошук, рятування та надання домедичної допомоги постраждалим;

здійснення заходів щодо локалізації надзвичайних ситуацій, у тому числі, тих, що виникли внаслідок воєнних (бойових) дій або терористичних актів;

рятування матеріальних та культурних цінностей;

здійснення заходів щодо відновлення роботи пошкоджених об'єктів життєзабезпечення населення;

санітарне очищення та знезараження території.

Формування мають право на:

отримання інформації про надзвичайну ситуацію та заходи необхідної безпеки;
безперешкодний доступ на територію суб'єктів господарювання, що постраждали внаслідок надзвичайної ситуації;
вимогу від усіх осіб, які перебувають у зоні надзвичайної ситуації, дотримання встановлених норм безпеки.

Командир (начальник) формування зобов'язаний:

здійснювати керівництво формуванням;
визначати першочергові завдання та напрями діяльності формування;
забезпечувати рівень готовності формувань до дій за призначенням;
співпрацювати за дорученням керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування або суб'єкта господарювання, що утворив таке формування, з іншими формуваннями;
аналізувати та узагальнювати результати діяльності формування;
звітувати керівництву про проведену роботу;
організувати та проводити підготовку працівників формування до дій у надзвичайних ситуаціях;
здійснювати інші повноваження відповідно до чинного законодавства та завдань, покладених на формування.

Командир (начальник) має право:

брати участь у розробленні документів, пов'язаних з діяльністю формування;
надавати пропозиції керівництву щодо вдосконалення роботи формування, покращення умов праці, матеріального стану та соціального захисту його працівників;
надавати пропозиції щодо заохочення та накладення дисциплінарних стягнень на працівників.

III. Стислий опис основних операцій та вимоги нормативних документів до їх виконання.

№ з/п	Основні операції	Нормативні документи
1	Формування цивільного захисту. Принципи створення, розподіл за призначенням, підлеглисть і строки готовності.	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Наказ МВС від 31.01.2015 № 113 Постанова КМУ від 23.10.2013 № 819
2	Завдання і організаційно-штатна структура формувань. Можливості формувань і порядок їх використання.	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Наказ МВС від 31.01.2015 № 113 Постанова КМУ від 23.10.2013 № 819
3	Алгоритм дій керівника підприємства зі створення формувань цивільного захисту	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Наказ МВС від 31.01.2015 № 113 Постанова КМУ від 23.10.2013 № 819
4	Рішення про створення формувань цивільного захисту на об'єкті господарської діяльності	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Наказ МВС від 31.01.2015 № 113 Постанова КМУ від 23.10.2013 № 819
5	Приклади організаційно-штатної структури формувань цивільного захисту.	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Наказ МВС від 31.01.2015 № 113 Постанова КМУ від 23.10.2013 № 819
6	Порядок комплектування особовим складом. Оснащення майном та технікою.	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Постанова КМУ від 19.08.2002 № 1200 Наказ МВС від 31.01.2015 № 113
7	Підготовка формувань цивільного захисту до дій за призначенням.	Постанова КМУ від 9.10.2013 № 787 Постанова КМУ від 23.10.2013 № 819 Наказ МВС від 28.11.2019 № 991

IV. Операційні карти з покрокового виконання основних операцій.

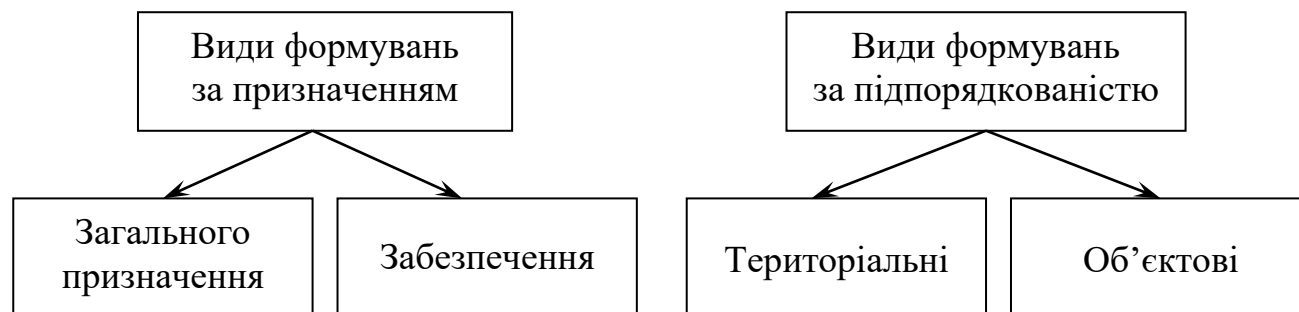
Операційна карта №1

Формування цивільного захисту. Принципи створення, розподіл за призначенням, підлеглість і строки готовності.

Згідно вимог чинного законодавства керівництво підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування забезпечує своїх працівників засобами індивідуального та колективного захисту, організовує здійснення евакозаходів, створює сили для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та забезпечує їх готовність до практичних дій, виконує інші заходи з цивільного захисту і несе пов'язані з цим матеріальні та фінансові витрати в порядку та обсягах, передбачених законодавством.

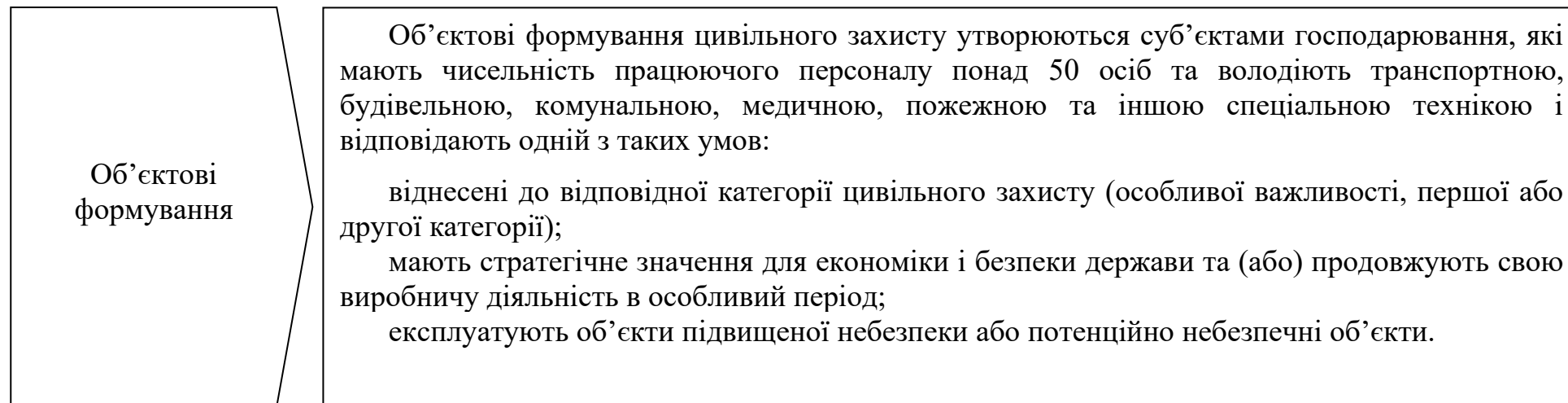
З метою якісного і своєчасного виконання цих завдань на підприємстві рішенням керівника створюються формування цивільного захисту.

Формування цивільного захисту – позаштатні підрозділи, які утворюються суб'єктами господарювання на непрофесійній основі згідно з вимогами Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2013 року № 787, для проведення робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у тому числі тих, що виникли внаслідок воєнних (бойових) дій чи терористичних актів, а також проведення відновлювальних робіт, які потребують залучення населення і техніки.

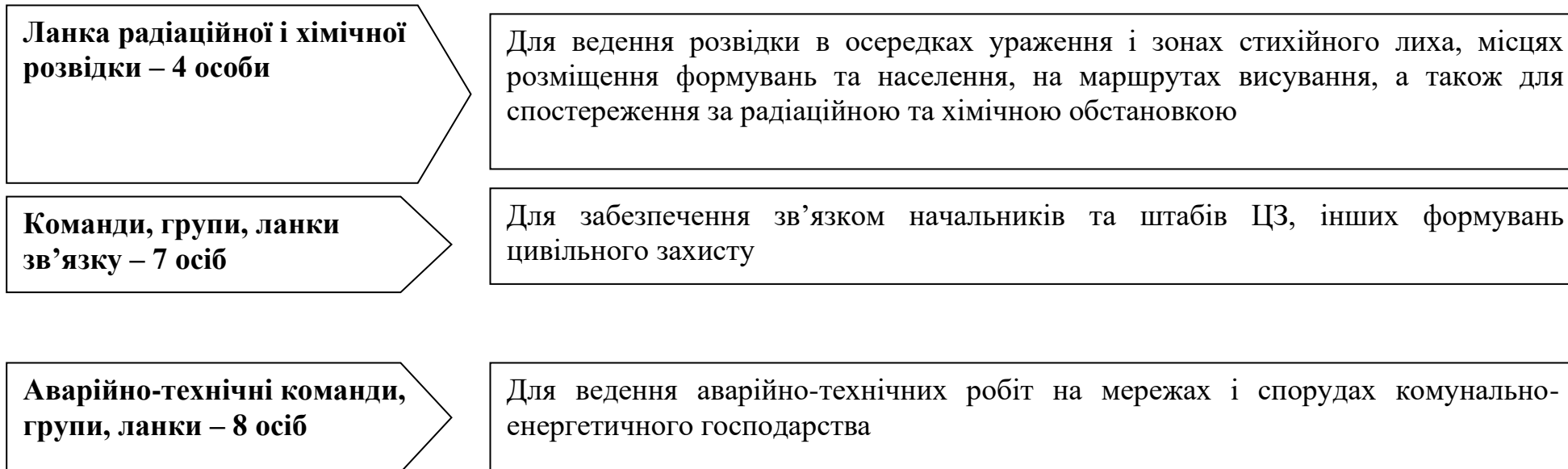
<p>Формування загального призначення (основні)</p>	<p>Для пошуку і рятування постраждалих в осередках ураження, надання їм долікарської допомоги, проведення аварійних та інших невідкладних робіт, захисту життя і здоров'я людей.</p>
<p>Формування забезпечення</p>	<p>Для вирішення спеціальних завдань, а також всебічного забезпечення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах стихійного лиха та осередках ураження.</p>
<p>Територіальні формування</p>	<p>Територіальні формування цивільного захисту утворюються шляхом об'єднання об'єктових формувань цивільного захисту на відповідній території, у тому числі за згодою центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належать суб'єкти господарювання, що їх утворили:</p> <ul style="list-style-type: none">в Автономній Республіці Крим - Радою міністрів Автономної Республіки Крим;в областях, мм. Києві та Севастополі, районах - відповідними місцевими держадміністраціями;у містах обласного значення - міськими радами.

У сільських районах територіальні формування цивільного захисту створюються на базі районних організацій та підприємств.

Операційна карта №2

Завдання і організаційно-штатна структура формувань. Можливості формувань і порядок їх використання.

Команди, відділення та ланки пожежогасіння – 8 осіб

Для локалізації і гасіння пожеж на об'єктах, маршрутах висування, в районах великих лісових пожеж

Команди, групи та ланки охорони громадського порядку

Для підтримання громадського порядку у населених пунктах, на об'єктах, у районах збору та розміщення евакуйованого населення і осередках ураження, а також несення комендантської служби на маршрутах

**Санітарна дружина – 3 особи
Санітарний пост – 4 особи**

Для надання медичної допомоги потерпілим у надзвичайних ситуаціях

Пост радіаційного та хімічного спостереження – 4 особи

Для ведення радіаційного та хімічного спостереження

Ланка з обслуговування захисних споруд місткістю до 150 осіб – 10 осіб

Для обслуговування та приведення в готовність захисної споруди для прийому осіб, що потребують укриття

Операційна карта №3

Алгоритм дій керівника підприємства зі створення формувань цивільного захисту

Алгоритм дій керівника підприємства зі створення формувань цивільного захисту

Визначення можливих аварійних ситуацій

Визначення сил для попередження і ліквідації аварій та їх організаційної структури

Підбір кадрів – командирів та особового складу формувань

Оснащення формувань необхідними технікою, майном, обладнанням, приладами

Організація підготовки командирів та особового складу формувань

Операційна карта №4

Рішення про створення формувань цивільного захисту на об'єкті господарської діяльності

Рішення про створення формувань цивільного захисту на об'єкті господарської діяльності приймає керівник об'єкту – начальник цивільного захисту. Вони, як правило, створюються на базі допоміжних обслуговуючих цехів (виробничих дільниць), робота яких суттєво не впливає на функціонування об'єкту.

Формування цивільного захисту утворюються як пости, ланки, групи, бригади, колони, команди та загони на непрофесійній основі і входять до складу сил цивільного захисту.

Залежно від призначення формування цивільного захисту можуть бути

Рятувальні, аварійно-відновлювальні, аварійно-технічні, пожежні, інженерні, медичні, транспортні, ремонтні.

А також формування радіаційного і хімічного спостереження, санітарної обробки людей, спеціальної обробки майна, одягу та транспорту, матеріально-технічного та продовольчого забезпечення, зв'язку, захисту сільськогосподарських тварин та рослин, обслуговування захисних споруд цивільного захисту та інші.

Об'єктові формування цивільного захисту утворюються суб'єктами господарювання, які мають чисельність працюючого персоналу понад 50 осіб та володіють транспортною, будівельною, комунальною, медичною, пожежною та іншою спеціальною технікою і відповідають одній з таких умов:

віднесені до відповідної категорії цивільного захисту (особливої важливості, першої або другої категорії);
мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави та (або) продовжують свою виробничу діяльність в особливий період;

експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки або потенційно небезпечні об'єкти.

Зазначені формування призначені для проведення великих обсягів робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у тому числі тих, що виникли внаслідок воєнних (бойових) дій чи терористичних актів, а також проведення відновлювальних робіт, які потребують залучення великої кількості населення і техніки (далі - проведення аварійно-відновлювальних робіт), на об'єктах суб'єктів господарювання, що їх утворили.

Операційна карта №5

Приклади організаційно-штатної структури формувань цивільного захисту

АВАРІЙНО-ТЕХНІЧНА ЛАНКА

ПОСТ РХ РОЗВІДКИ

ЛАНКА ОПОВІЩЕННЯ І ЗВ'ЯЗКУ

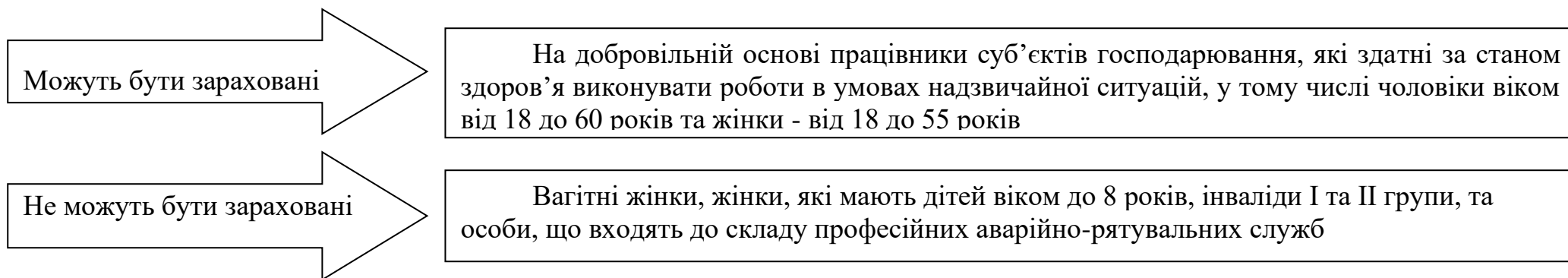
ЛАНКА ПОЖЕЖОГАСІННЯ

Операційна карта №6

Порядок комплектування особовим складом. Оснащення майном та технікою.

До складу формувань включаються інженерно-технічні та інші досвідчені працівники, які одержали необхідні знання та навички в проведенні аварійно-рятувальних робіт і здатні за станом здоров'я виконувати роботи в екстремальних умовах.

Підстава: Постанова КМ України від 09.10.2013 року № 787

У разі призову працівників на військову службу під час мобілізації формування цивільного захисту доукомплектовуються працівниками, які не призначені для доукомплектування Збройних Сил, інших військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення та Державної спеціальної служби транспорту, не залучені до роботи в оборонній сфері та сфері забезпечення життєдіяльності населення.

Призначення працівників до формувань цивільного захисту та керівників цих формувань здійснюється відповідно до укладеного трудового договору суб'єктами господарювання згідно з рішенням про утворення таких формувань.

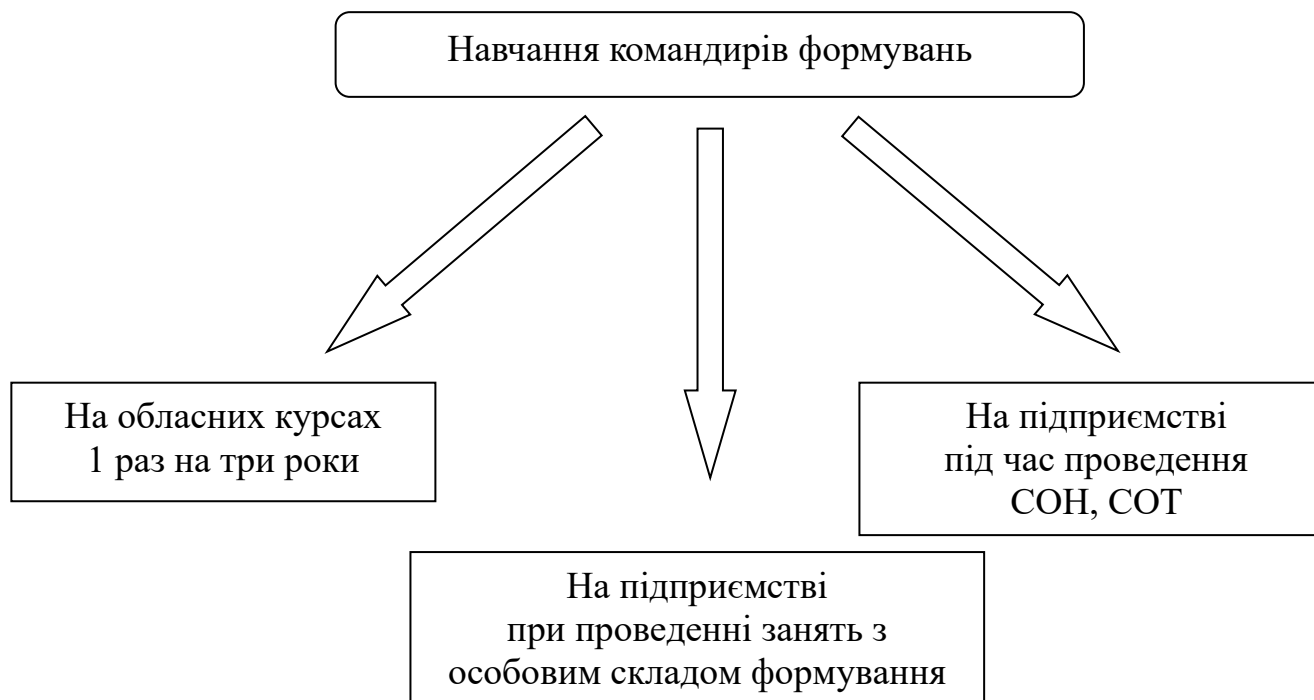
Чисельність працівників, які призначаються до складу формувань цивільного захисту, не повинна перевищувати 10-15 відсотків загальної чисельності працюючих у суб'єкта господарювання.

Командирами формувань призначаються підготовлені керівники, що спроможні організувати підготовку особового складу та виконання ними функціональних обов'язків у випадку аварії або надзвичайної ситуації.

Забезпечення формування потрібними для виконання завдань технікою, обладнанням, майном покладається на керівника підприємства. Для комплектування формувань використовується справна автомобільна, шляхобудівна та інша техніка, що не приписана до Збройних Сил України по мобілізації.

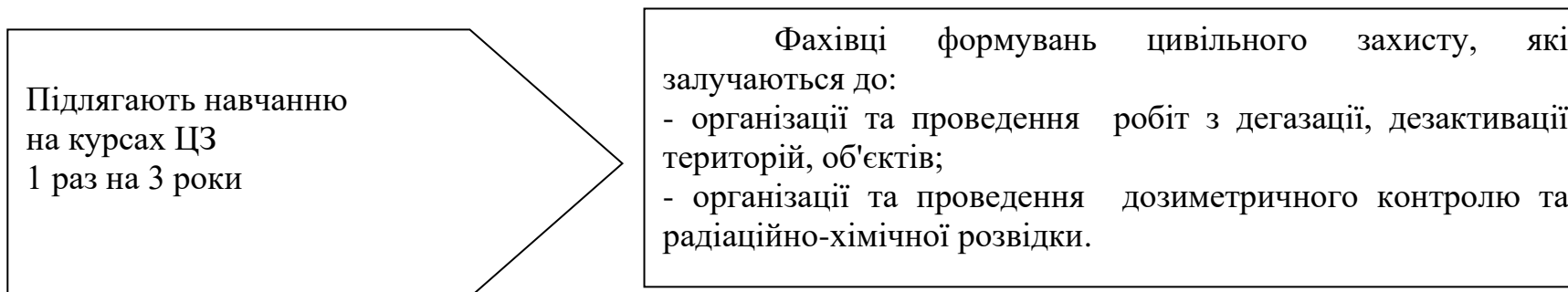
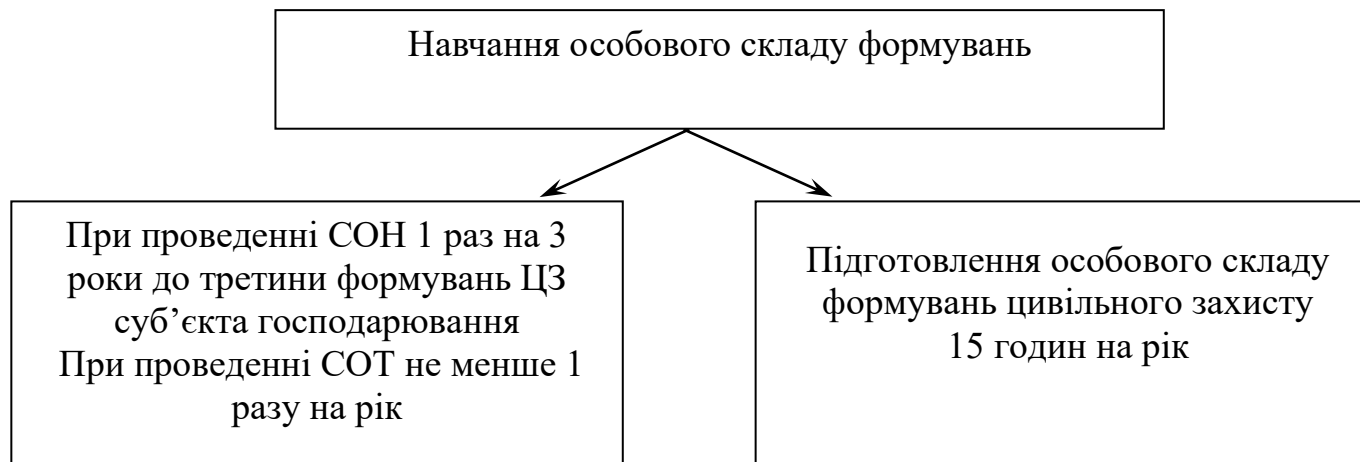
Операційна карта №7

Підготовка формувань цивільного захисту до дій за призначенням.

Навчально-методичним центром ЦЗ та БЖД Чернігівської області розробляється Типова програма підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях. На основі цієї програми на підприємстві розробляється своя програма підготовки, яка враховує всі особливості небезпек технологічного процесу, рівня підготовки персоналу та інше. За рішенням начальника цивільного захисту підприємства кількість годин на навчання може бути збільшена.

Для забезпечення належного проведення занять за тематикою спеціальних програм підготовки населення на підприємствах, в установах і організаціях наказом (розпорядженням) керівника всі працівники розподіляються за навчальними групами, які утворюються у структурних підрозділах підприємств, установ, організацій та створених ними формувань цивільного захисту.

Заняття з особовим складом формувань проводяться керівниками груп — командирами формувань цивільного захисту під керівництвом штатних працівників з питань надзвичайних ситуацій та начальників служб цивільного захисту. До проведення занять з надання першої медичної допомоги залучаються медичні працівники об'єкта господарської діяльності.

Згідно з Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443, залежно від періодичності, тривалості та складу учасників спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту поділяються на:

спеціальне об'єктове навчання з питань цивільного захисту, яке проводиться один раз на три роки, тривалістю до двох діб. Керівник навчання - керівник (заступник керівника) суб'єкта господарювання. Склад учасників - члени комісії з питань надзвичайних ситуацій, керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання, спеціалізовані служби цивільного захисту, до третини формувань цивільного захисту суб'єкта господарювання;

спеціальне об'єктове тренування з питань цивільного захисту (спеціалізованої служби цивільного захисту), проводиться не менше одного разу на рік, тривалістю до однієї доби. Керівник навчання – керівник спеціалізованої служби цивільного захисту. Склад учасників - керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з цивільного захисту суб'єкта господарювання, відповідна спеціалізована служба цивільного захисту;

спеціальне об'єктове тренування з питань цивільного захисту (формування цивільного захисту), проводиться не менше одного разу на рік, тривалістю до однієї доби. Керівник тренування – керівник формування цивільного захисту. Склад учасників - керівний склад і фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з цивільного захисту суб'єкта господарювання, відповідне формування цивільного захисту

Метою цих заходів є злагодження формування, удосконалення навичок у практичному виконанні складних завдань з евакуації персоналу, проведення аварійно-рятувальних робіт, ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

V. Відомості про обладнання, прилади, інструменти, пристрої тощо з виконання технологічного процесу (основних операцій).

Відсутні

VI. Техніка безпеки та охорона праці.

При роботі дотримуватися вимог законодавства України у сфері охорони праці.